

การค้าสัตว์ป่าในกรุงเทพมหานคร

ธีระ รักความสุข¹

บทความนี้เป็น การบรรยายพิเศษ ในการประชุมวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 40 สาขาสัตวแพทยศาสตร์ โดยมี คุณกิตติ สิงหาปัด เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย มีคุณชวาล ทัพพิกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์ทรัพยากร กรมป่าไม้ และคุณสุพล แก้วสอาด ผู้อำนวยการ ตลาดนัดจตุจักร กรุงเทพมหานคร เป็นผู้ร่วม อภิปราย

คุณกิตติ สิงหาปัด หลายท่านมีคำถามและมีความรู้สึกอยากรู้ความจริงเกี่ยวกับการค้าสัตว์ป่าในกรุงเทพมหานคร ในวันนี้จึงอยากเรียนให้วิทยากรกล่าวถึงข้อเท็จจริงทางวิชาการตรงไปตรงมาเกี่ยวกับการค้าสัตว์ป่าทั้งภายใน และรวมถึงบริเวณรอบนอกเขตกรุงเทพมหานคร ก่อนอื่นขอเรียนถามคุณสุพล แก้วสอาด ว่าทุกวันนี้มีการค้าขายอะไรบ้างในตลาดนัดจตุจักร

คุณสุพล แก้วสอาด การค้าสัตว์ป่าแต่เดิมค้าขายกันที่ท้องสนามหลวงโดยไม่ผิดกฎหมาย เมื่อมีการยกเลิกตลาดนัดท้องสนามหลวงทำให้การค้าสัตว์ป่าเกิดขึ้นที่ตลาดนัดจตุจักรและต่อมาได้รับการกล่าวถึงเป็นประจำ อย่างไรก็ตามภาพสัตว์ป่าในกรงเพื่อการค้าเหมือนในอดีตไม่พบแล้ว หากแต่การค้าขายกระทำกันอย่างไม่เปิดเผย โดย

ทำการค้าขายกันหน้าร้านในหมู่ลูกค้าประจำ และทำกันเป็นธุรกิจ ทำให้การปราบปรามทำได้ยาก เนื่องจากไม่มีสัตว์ของกลาง มีเฉพาะเอกสารในการซื้อขายกันเท่านั้น ปัจจุบันการค้าขายที่พบเห็นกันอยู่บ้างในตลาดนัดจตุจักร คือ นกประเภทต่างๆ หนังสัตว์ ฝี่เสื่อเสตฟ ปัญหาจริงๆ อยู่ที่เมื่อมีความต้องการ ก็มีสินค้านำมาขาย โดยกลุ่มผู้ค้าขายมักเป็นกลุ่มที่มีการค้าขายกันมาแต่ดั้งเดิม แต่เปลี่ยนวิธีการขาย และในขณะนี้ การนำสัตว์ป่ามาขายในตลาดนัดถือว่าผิดกฎหมาย และหากตรวจจับได้จะตัดสิทธิ์ในการค้าขายภายในตลาดนัดจตุจักร ทำให้การค้าขายสัตว์ป่ามีความยากลำบากมากขึ้น ซึ่งผลที่ตามมาทำให้ราคาสินค้ามีราคาสูงขึ้น โดยการค้าขายมักเกิดในพื้นที่ข้างเคียงตลาดนัดจตุจักรซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตลาดนัดไม่สามารถเข้าไปดูแลได้อย่างทั่วถึง อย่างไรก็ตามการค้าสัตว์ป่ามีเหลือให้เห็นน้อยจะพบก็แต่การค้าขายกล้วยไม้ป่า ในฐานะที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้าสัตว์ป่าและไม้ป่า อาจกล่าวได้ว่ากรุงเทพฯ เป็นเพียงสถานที่ปลายทาง และเป็นทางผ่านของการค้าสัตว์ป่าและไม้ป่า ทั้งภายในและส่งออกไปค้าขายยังต่างประเทศ ซึ่งตรงนี้ทางเราไม่มีอำนาจในการปราบปราม ซึ่งหากมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ที่มี

¹ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อำนาจตามกฎหมายและทำการปราบปรามอย่างจริงจัง ปัญหานี้จะแก้ไขได้ในที่สุด

คุณกิตติ สิงหาปัด อยากให้ทางคุณสุพล แก้วสอาด ช่วยระบุให้ชัดเจนไปเลยได้ไหมว่าการค้าขายที่เกิดขึ้นมีที่ใดบ้าง

คุณสุพล แก้วสอาด พื้นที่ใกล้เคียงได้แก่ 1) บริเวณตลาด อ.ต.ก. 2) บริเวณที่เป็นตลาดนัดชนเดย์ และ 3) บริเวณที่เป็นตลาดและที่จอดรถเดิม โดยมากจะขายพวกสัตว์ป่ากินได้ เช่น แะ หรือ นก

คุณกิตติ สิงหาปัด อยากเรียนถามคุณสุพล แก้วสอาด ว่าเจ้าหน้าที่ตลาดนัดทำอะไรในกรณีที่พบการค้าสัตว์ป่า

คุณสุพล แก้วสอาด ขั้นตอนคือหากพบว่ามีการค้าสัตว์ป่าหรือต้นไม้ป่า จะทำการแจ้งเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้มาทำการจับ และทำการแจ้งความหากศาลตัดสินว่ามีความผิดจริง ทางตลาดนัดจะดำเนินการถอนใบอนุญาตทำการค้าขายในตลาดนัดต่อไป

คุณกิตติสิงหาปัด อยากเรียนถามท่านผ.อ.ชวาล ทัพพิกรณ์ ว่าเท่าที่คุณสุพล แก้วสอาด อภิปรายไปมีอะไรบ้างที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูลกับทางกรมป่าไม้มีอยู่

คุณชวาล ทัพพิกรณ์ ก่อนอื่นขอเรียนให้ทราบว่า การค้าสัตว์ป่าในกรุงเทพฯ ลดลงไปมากแล้ว ทั้งนี้ภายหลังจากได้มีพระราชบัญญัติสงวนพันธุ์สัตว์ป่า ปี พ.ศ. 2535 ทำให้การค้าสัตว์ป่าลดน้อยลง กับความคิดที่ว่า การค้าสัตว์ป่าเป็นสิ่งไม่ดี ในความคิดส่วนตัวแล้วคิดว่า การอนุรักษ์หรือการสงวนพันธุ์สัตว์ป่านั้นแตกต่างกัน การสงวนหมายถึงการไม่ใช้ทรัพยากรสัตว์ป่านั้นๆ ส่วนการอนุรักษ์หมายถึงการใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่านั้นอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตามเนื้อหาสาระของพระ

ราชบัญญัติพ.ศ. 2535 นี้ยังต้องได้รับการแก้ไขต่อไป การอนุรักษ์สัตว์ป่า ไม่ใช่เพียงแต่การรณรงค์ในเรื่องหยุดกิน หยุดฆ่า หรือหยุดค้าสัตว์ป่า แล้วคิดว่า สัตว์ป่าจะไม่สูญพันธุ์นั้นเป็นความเข้าใจที่ยังไม่ถูกต้องนัก การที่สัตว์ป่าสูญพันธุ์ไปนั้นเนื่องมาจากที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าตามธรรมชาตินั้นคือป่า ไม่ถูกทำลายลง สัตว์ป่ามีโอกาสสูงที่จะสูญพันธุ์ในที่สุด ซึ่งขณะนี้กฎหมายไม่เอื้ออำนวยในการรักษาที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า การใช้ทรัพยากรป่าไม้อย่างถูกต้อง เป็นไปตามกฎระเบียบที่วางเอาไว้ ร่วมกับการคุ้มครองที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า จะทำให้การอนุรักษ์สัตว์ป่าให้อยู่ยั่งยืนต่อไปได้

คุณกิตติ สิงหาปัด การลักลอบค้าขายสัตว์ป่า เช่นในลักษณะที่เกิดขึ้นในตลาดนัดจตุจักร กรมป่าไม้มองปัญหาที่ว่านี้อย่างไร

คุณชวาล ทัพพิกรณ์ การค้าขายสัตว์ป่าในลักษณะที่ว่านี้ในปัจจุบันนับได้ว่าไม่รุนแรงเหมือนในอดีต อาจกล่าวได้ว่ามีลดน้อยลง ปัญหาในการจับกุมส่วนใหญ่เนื่องมาจากการที่ผู้ค้าขายมักรู้จักเจ้าหน้าที่ ทำให้การจับกุมทำได้ลำบาก การแก้ไขอาจทำได้โดยให้เจ้าหน้าที่เทศกิจซึ่งปฏิบัติหน้าที่อยู่แล้วในตลาดนัดจตุจักร ทำหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ได้ ขอกล่าวย้ำว่าหากรู้จักวิธีการมีระเบียบ สามารถใช้ประโยชน์จากสัตว์ป่าได้ หรืออาจส่งเสริมให้มีการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าเพื่อการค้า ดังนั้นการค้าสัตว์ป่าไม่มีทางหมดไปได้ เพราะสามารถสร้างกำไรมหาศาลให้แก่ผู้ค้า

คุณกิตติ สิงหาปัด กล่าวถึงตรงนี้อยากทราบว่าคดีหากดำเนินการถึงที่สุดแล้ว โทษเป็นอย่างไร

คุณชวาล ทัพพิกรณ์ ตัวเลขจำไม่ได้แน่นอนอน แต่จะอยู่ประมาณ ปรับ 40,000 บาท จำคุก 4 ปี

คุณกิตติ สิงหาปัด ทุกประเทศมีการค้าขายสัตว์

ป่า มีคนต้องการ กำไรดี เสียขายน้อยกว่า เจ้าหน้าที่ จะแก้ไขอย่างไร และจะทำให้ดีที่สุดได้อย่างไร

คุณชวาล ทัพทิกธณ์ จะขอยกตัวอย่างการค้า ชะนี ที่ตลาดนัดจตุจักรมีการนำชะนีจากประเทศ ลาวมาขาย การค้าขายเป็นในลักษณะที่ไม่เปิด เผยในกลุ่มที่รู้จักและซื้อขายกันเป็นประจำ ที่ ทำได้ก็จะใช้มาตรการการปราบ แต่ในระยะยาว มาตรการลักษณะนี้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควรแต่ก็ต้อง ทำต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้ความรู้ ความ เข้าใจแก่ประชาชนถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับการเลี้ยง สัตว์ป่า อันตรายต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้เลี้ยง นอกจากนี้ยังต้องให้ความรู้ที่ถูกต้องในการ ป้องกันและรักษาระบบนิเวศน์ของสัตว์ป่า รวมทั้ง ป่าไม้ด้วย เพราะการรักษาระบบนิเวศน์นี้ให้ทำ หน้าที่ต่อไปได้อย่างดี เป็นผลดีที่จะเกิดขึ้นต่อ ประเทศชาติโดยภาพรวม ไม่ได้เฉพาะเจาะจงอยู่ เพียงแค่การอนุรักษ์สัตว์ป่า หรือป่าไม้เท่านั้น

คุณกิตติ สิงหาปัด อยากทราบว่ากรมป่าไม้มี ตัวเลขโดยภาพรวมถึงของสัตว์ป่าที่ค้าขายกันในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาอย่างไร

คุณชวาล ทัพทิกธณ์ ทุกวันนี้อย่างที่เรียนให้ ทราบปัญหาไม่ได้มีมากมายและใหญ่โตอะไร ที่ ยังพอมีให้เห็นเป็นข่าวอยู่ ได้แก่ ตัวนิ่ม งู สัตว์ เพื่องานวิจัย และ ซากสัตว์ ปัญหาที่เกิดขึ้น ภายในประเทศบางครั้งจะส่งผลกระทบต่อภาพ รวมของการค้าระหว่างประเทศ หากประเทศไทย ยังไม่มีมาตรการเกี่ยวกับการค้าขายสัตว์ป่าอย่าง จริงจัง ปัจจุบันนี้ชาวต่างชาติ เกี่ยวกับอวัยวะต่างๆ ของสัตว์เช่น กระดูกเสือ อวัยวะเพศผู้เสือ ที่มีการ ดำเนินคดีกันนั้น ส่วนใหญ่ไม่ใช่ของจริง แต่มีชาว แพร์กระจายออกไปทำให้ประเทศไทยถูกมองว่า ยังมีการค้าสิ่งของเหล่านี้อยู่ ดังนั้นทุกๆ ฝ่ายต้อง

ร่วมมือกันในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

คำถามจากผู้ฟังการอภิปราย เนื่องจากหน่วย งานที่รับผิดชอบในเรื่องการค้าสัตว์ป่ามีหลาย หน่วยงาน เช่น สัตว์ป่าเป็น ซากสัตว์ สัตว์แปรรูป มีทั้งกรมปศุสัตว์ กรมป่าไม้ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับ เรื่องเหล่านี้ อยากทราบว่าในการขออนุญาต ทำการค้า หน่วยงานไหนที่รับผิดชอบ

คุณสุพล แก้วสะอาด คงต้องประสานงานกันในการ แก้ไขปัญหาเหล่านี้ เพื่อช่วยกันทำให้ปัญหา ลดน้อยลง มีมาตรการในการแก้ไขปัญหาอย่าง ต่อเนื่อง การค้าขายในตลาดนัดจตุจักรก็เป็น วัฒนธรรมตลาดนัดอย่างหนึ่งที่เมื่อมีผู้ต้องการซื้อ ผู้ขายก็สามารถหามาขายให้ได้ ทางตลาดนัด จตุจักรเองก็ได้ตั้งอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพื่อมาดูแล ในเรื่องนี้อยู่แล้ว ปัญหาในการทำงานยังอยู่ที่การ ขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทำให้การแก้ไขปัญหาไม่สำเร็จลุล่วงไปได้

คุณกิตติ สิงหาปัด จากที่ประชุมรัฐมนตรี มี การนำเสนอให้มีการเลี้ยงสัตว์ป่าในเชิงพาณิชย์ นโยบายในลักษณะนี้จะส่งผลกระทบต่อ การอนุรักษ์สัตว์ป่าหรือไม่

คุณชวาล ทัพทิกธณ์ ปัญหาในเชิงปฏิบัติมี แน่นนอน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกฎหมายให้ผู้ที่มี สัตว์ป่าไว้ในครอบครองทำการแจ้งเพื่อขึ้น ทะเบียนไว้ แต่จะมีประชาชนส่วนหนึ่งไม่รู้ หรือ บางส่วนรู้แต่ไม่แจ้ง

คำถามจากผู้ฟังการอภิปราย พบเห็นการค้า ไม้เท้า และนกแก้วแล้ว ในตลาดนัดจตุจักร จะมี มาตรการอย่างไร

คุณชวาล ทัพทิกธณ์ ตามกฎหมายใครมีไว้ใน ครอบครองต้องแจ้งให้กรมป่าไม้ทราบเพื่อขึ้น ทะเบียนไว้ แต่กฎหมายก็มีข้อความว่า เพาะพันธุ์

หรือ เพาะเลี้ยง ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันต้องตีความให้ดี หลายๆ ประเทศ เพาะพันธุ์สัตว์ป่าขายได้ ทำไมเราไม่ทำ นกแก้วแร้วทองดำหายาก เพราะที่อยู่อาศัยถูกทำลายไปมาก

คุณกิตติ สิงหาปัด หากมีการปราบปรามจับกุมสัตว์เป็นไว้แล้ว ต่อไปจะอย่างไร

คุณชวาล ทัพนิกรณ คงต้องรอให้คดีความตัดสินเสร็จเรียบร้อยก่อน การปล่อยสัตว์เข้าป่าขึ้นอยู่กับชนิดของสัตว์ ยกตัวอย่างเช่น ต้องมีระยะเวลาในการปรับตัว ดังนั้นหากปล่อยป่าไปเลยต้องตายแน่นอน ดังนั้นต้องศึกษาถึงชนิดสัตว์ ปัจจัยแวดล้อมต่างๆ รวมทั้งเรื่องของคดีความด้วย

คุณสุพล แก้วสอาด สรุปการแก้ไขปัญหาจะ

กระทำไม่ได้หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ไม่มีอำนาจ ทางตลาดนัดทำได้แต่เพียงรณรงค์ด้วยวิธีต่างๆ แม้ว่าจะแก้ไขปัญหาไม่ได้ แต่อาจช่วยให้ปัญหานั้นลดลง การแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังต้องอาศัยความร่วมมือ ทำงานประสานกันของหลายหน่วยงาน

คุณชวาล ทัพนิกรณ สรุปการค้าขายสัตว์ป่าเป็นปัญหาไม่รู้จบ ต้องแก้ไขอย่างต่อเนื่อง ปัญหาการค้าสัตว์ป่าไม่หมดแต่เจ้าหน้าที่ต้องทำหน้าที่ต่อไป

คุณกิตติ สิงหาปัด สรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้ในวันนี้จะตอกย้ำว่า ปัญหาการค้าสัตว์ป่านี้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และคงต้องช่วยกันในการแก้ปัญหาต่อไป